

123 2/675

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Egz. Nr 123

OGÓLNE ZASADY PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH
W AGLOMERACJACH MIEJSKO-PRZEMYSŁOWYCH
Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD WSPÓLDZIAŁANIA
WOJSK INŻYNIERYJNYCH Z INNYMI RODZAJAMI
WOJSK

BIBLIOTEKA NAUCZONA ANO WP
Archiwum Działu Sztabu Generalnego WP
Nr egzid. _____

45389

WARSZAWA

MARZEC

1981

123 2/675

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Egz. Nr 5

OGÓLNE ZASADY PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH W AGLOMERACJACH MIEJSKO-PRZEMYSŁOWYCH Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD WSPÓLDZIAŁANIA WOJSK INŻYNIERYJNYCH Z INNYMI RODZAJAMI WOJSK

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASG WP
Archiwum Biuletynu Informacji Specjalnych
Nr ewid. _____

45389

WARSZAWA

MARZEC

1981

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)

egz. nr 5

OGÓLNE ZASADY PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH
W AGLOMERACJACH MIEJSKO-PRZEMYSŁOWYCH
Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD WSPÓŁDZIAŁANIA WOJSK INŻYNIERYJNYCH
Z INNYMI RODZAJAMI WOJSK

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

45389

T R E Ś Ć

	<u>Str.</u>
Wstęp	3
1. Taktyczno-operacyjne znaczenie rejonów zurbanizowanych ...	4
2. Właściwości prowadzenia działań zaczepnych w rejonach zurbanizowanych	7
2.1. Wpływ rejonów zurbanizowanych na prowadzenie działań zaczepnych	7
2.2. Cechy szczególne natarcia w rejonach zurbanizowanych ...	11
3. Niektóre problemy zabezpieczenia inżynieryjnego i współ- działania wojsk inżynieryjnych z innymi rodzajami wojsk przy realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego pod- czas prowadzenia działań zaczepnych w rejonach zurbani- zowanych	16
UWAGI KOŃCOWE	20
BIBLIOGRAFIA	22

W S T ę P

Przewodzenie działań bojowych w rejonach i obszarach zabudowanych nabiera obecnie szczególnego znaczenia. Obserwowany, szczególnie w ostatnich latach, proces urbanizacji i rozbudowy infrastruktury we wszystkich prawie krajach wpływa, a nawet zmienia warunki prowadzenia działań bojowych. Wszelkiego rodzaju budowle pokrywają coraz gęściej obszary teatrów działań wojennych. Wiąże się to z budową i rozbudową szeregu różnorodnych miast, osiedli i urzędów o różnym przeznaczeniu, które we wzajemnym powiązaniu tworzą rejeony zurbanizowane. Wspólna literatura wyróżnia szereg pojęć takich, jak: miasto, aglomeracja, konurbacja, zespół miejski, region miejski, rejon przemysłowy, obszar zurbanizowany. Wyodrębniając pewne cechy powyższych określeń, istotnie z wojskowego punktu widzenia, wydaje się najużyteczniejsze używanie pojęcia rejon zurbanizowany, w którym/lub o który/ w zależności od jego wielkości mogą być prowadzone działania przez pododdziały, oddziały, związki taktyczne a nawet operacyjne. Z tych też względów rejeony te należy rozpatrywać odmiennie niż jakiegokolwiek specyficzne regiony naturalne. O ile góry, lasy, jeziora czy rzeki zachowują swą podstawową strukturę przez dostatecznie długi czas o tyle miasta, rejeony przemysłowe, osiedla i inne obszary zabudowane, a także obiekty wewnątrz tych zespołów ulegają ciągłym przeobrażeniom, zmieniając swój charakter i oblicze w ciągu kilku najwyżej kilkunastu lat. Stąd charakter i specyfika dynamicznych zmian zachodzących w poszczególnych rejonach zurbanizowanych oraz na całym obszarze danego kraju /teatru działań/ mają istotny wpływ na przyszłe działania bojowe i powinny być stale studiowane i uaktualniane.

Referat niniejszy nie pretenduje do wyczerpującej analizy zasad prowadzenia działań bojowych w rejonach zurbanizowanych, a jego celem jest przedstawienie niektórych wzajemnych problemów związanych z właściwościami prowadzenia działań zaczepnych. Materiał ten może być przyczynek do rozpatrzenia zagadnień związanych z zabezpieczeniem inżynierskim tych działań. Problematyka zawarta w treści jest nadal "otwarta", stąd wymaga dalszych studiów i szczegółowych opracowań.

1. TAKTYCZNO-OPERACYJNE ZNACZENIE REJONÓW ZURBANIZOWANYCH

Najbardziej charakterystycznym zjawiskiem we współczesnych warunkach jest dalszy gwałtowny rozwój i powiększanie się ~~ich~~ obszarów zurbanizowanych, scalanie się pojedynczych ośrodków w większe zespoły oraz powstawanie nowych regionów miejskich i ośrodków przemysłowych. Proces ten występuje niemalże we wszystkich krajach, jednakże najbardziej "uprzywilejowanym" pod względem liczby miast i zespołów miejsko-przemysłowych jest obszar ZETD, położony pomiędzy 42 a 57 stopniem szerokości geograficznej północnej obejmującej kraje EUROPY ZACHODNIEJ oraz NRD, CZECHOSŁOWACJĘ i POLSKĘ. Szybki rozwój gospodarczy doprowadził do tego, że w obszarze tym na każde 10 tys. km² przypada około 100 miast różnej wielkości, a przeciętna odległość między nimi ~~waha~~ waha się w granicach 8-12 km. Oprócz tego, w państwach EUROPY ZACHODNIEJ występuje szczególnie gęsta sieć wsi, osad, osiedli, których struktura zabudowy niewiele różni się od zabudowy miast. Należy również uwzględnić, że większość substancji budowlanej we wszystkich rejonach zurbanizowanych stanowią budowle o trwałej konstrukcji /beton, stal, żelbet/ dość odpornej na działanie środków rażenia, a także rozbudowa w szerokim zakresie budowli podziemnych /garaże, magazyny, tunele, kolej podziemna/. Podkreślenia wymaga także, że obok miast, rejonów przemysłowych, osiedli występuje szczególnie gęsta sieć komunikacyjna - drogi, autostrady, linie kolejowe, kanały i uregulowane rzeki, lotniska, porty - która wraz ze wszystkimi urządzeniami technicznymi i budowlami inżynierskimi stanowi integralne "uzupełnienie" rejonów zurbanizowanych.

Tak duże zurbanizowanie i pokrycie terenu wytworami działalności ludzkiej ZETD sprawia, że w działaniach bojowych możliwości restrzygnięcia poza tymi rejonami są bardzo ograniczone. Nacierający stanowią więc przed koniecznością ich opanowywania dla zapewnienia sobie swobody manowru i ciągłości komunikacji, obrońca zaś wykorzystuje ich właściwości obronne do skutecznego paraliżowania ruchów nacierającego i wiązania nieraz znacznych jego sił przez długi okres czasu.

Właściwości rejonów zurbanizowanych w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi ZETD w koncepcjach militarnych NATO odgrywają poważne znaczenie. W świetle tych koncepcji, dla sprawnego przeprowadzenia rozwinięcia wojsk, zabezpieczenia teatru działań pod względem ekonomicznym i materiałowym oraz przygotowania terenu do działań pod względem inżynierskim, realizuje się wiele przedsięwzięć i przygotowań. W ramach tych przygotowań rejonury zurbanizowane mają stanowić

uzupełnienie naturalnych rubieży obronnych, a także służyć jako obszary wyjściowe i bazy zaopatrzeniowe. Szczególnie korzystne warunki w tym zakresie mają miasta, tereny o gęstej zabudowie oraz rejony i obiekty przemysłowe w powiązaniu z naturalnymi właściwościami terenu /np. rejony gór Eifel, Ardenów i Westerwaldu, szereg pasm górskich między Moguncją oraz Mannheimem i Kraichagen ograniczonych Renem i ciągnących się wzdłuż Neckaru, a także przeszkody naturalne w rejonie Saary; górski łańcuch Wogezów wraz z Mozellą; północne rejony górskie Jury Szwabskiej/. Do rejonów strategicznych i operacyjnych w strefie działań bojowych zalicza się również obszary z ważnymi obiektami gospodarczymi, komunikacyjnymi i wojskowymi /bazy, składy, poligony, koszary, rejony umocnione/. Do takich rejonów należą: Szlezwig-Holsztyn, Zagłębie Ruhry, Palatynat Reński oraz porty morskie na wybrzeżu RFN, Belgii, Holandii, Danii. Obszary te cechuje duże zagęszczenie obiektami gospodarczymi związanymi z wydobyciem węgla, rud oraz innymi gałęziami przemysłu, które decydują o potencjale wojenno-ekonomicznym. Znaczenie militarne tych obiektów jest istotne dla całego NATO.

W działaniach wojennych na ZETDw szczególną rolę odgrywać będą porty i bazy morskie. Nie ulega wątpliwości, że dysponowanie odpowiednimi portami przez obydwie walczące strony będzie miało podstawowe znaczenie. Problem powyższy może wyraźnie oddziaływać na koncepcję i zakres całokształt działań bojowych prowadzonych wzdłuż północnego kierunku strategicznego, przy czym skala potrzeb walczących stron w zakresie dostępu i posiadania portów będzie całkowicie odmienna: dla państw NATO utrzymanie /lub zbudowanie/ portów będzie sprawą zasadniczej wagi jako podstawowego warunku rozwiązania problemu dowozu zaopatrzenia i uzupełnień dla potrzeb działań wojennych na ZETDw. Z tych też względów nasi przeciwnicy przywiązują tak dużą wagę do utrzymania i wykorzystania portów: Belgii, Holandii, Danii i RFN. Przewiduje się, że oprócz dużych portów /które mogą stanowić opłacalne cele dla broni jądrowej/ trzeba będzie wykorzystywać średnie i małe porty a także przewidywać wyładunek bezpośrednio na wybrzeżu. Z punktu widzenia obrony portów przyjmuje się oparcie jej o rubieżę terenową na dalekich podejściach łącząc obronę kilku portów w jeden system. Niezależnie od tego, w wypadku załamania się obrony portów /zespołów portów/ na podejściach chronić przejdzie do bardzo skutecznej obrony bezpośredniej portu /bazy/ wykorzystując do jej organizacji urządzenia portowe /baseny, nadbrzeża, falochrony, składy, stocznie, magazyny budynki itp./. Szczególną rolę portów spowoduje, że już z rozpoczęciem działań wojennych szereg miast nadmorskich może być obozwardniona

uderzeniami broni jądrowej. Niewątpliwie skala stosowania pocisków jądrowych będzie uzależniona od sytuacji bojowej. Broniący się będzie zainteresowany w zniszczeniu wszystkich portów wykorzystywanych przez przeciwnika, natomiast nacierający stosować będzie raczej selektywne ich niszczenie - w pierwszej kolejności tych, których opanowanie nie będzie możliwe lub konieczne w najbliższej przyszłości. Z powyższego wynika, że w przyszłej wojnie znaczenie operacyjno-strategiczne będą miały również zespoły wielkich portów i baz wojennych. Pojedyncze obiekty lub grupy obiektów znacząco zwiększają wartość taktyczno-operacyjną.

Duże zurbanizowanie terenu, a w związku z tym duża ilość rejonów zurbanizowanych o różnej wielkości i roli polityczno-administracyjnej i gospodarczej powoduje, że ich omijanie nie zawsze będzie możliwe, tym bardziej, że najczęściej będą one włączone w ogólny system obrony. Stąd też muszą być zdobywane /opanowywane/, a w pewnych warunkach blokowane. W zależności od wielkości danego rejonu /obektu/ jego znaczenia, miejsca i roli w planowanych działaniach oraz siły broniącej się nieprzyjaciela, mogą one być obiektem działań pułku, dywizji, a w niektórych wypadkach sił głównych armii. Ilość sił armii zaangażowanych do działań w rejonie zurbanizowanym zależy będzie także od skuteczności manewru oskrzydłającego oraz zakresu użycia broni jądrowej. Każdorazowo przy organizacji działań zaczepnych w celu opanowania rejonu zurbanizowanego decyzja co do ilości użytych sił musi być starannie wyważona, aby nie uwiłkła ich nadmiernej ilości w przewlekłe walki, a tym samym opóźnić realizację zasadniczych celów natarcia /operacji zaczepnej/.

Doświadczenia, zwłaszcza drugiej wojny światowej wskazują, że działania w miastach pochłaniały znacznie więcej sił i środków niż walka w polu^{x/}. Tendencję do skupiania dużych sił w miastach można zaliczyć do zjawiska powszechnie występującego. Była ona wywołana obiektywnymi przesłankami: w obronie - konieczność obrony określonej i zorganizowania wielowarstwowego ognia, zamknięcia luk i martwych pól oraz wydzielenia dodatkowych sił dla zrekompensowania ograniczonego zasięgu środków ogniowych; w natarciu - ze względu na trudności użycia broni pancernej oraz koniecznością zapewnienia odpowiedniej przewagi dla stworzenia swobodnego pierścienia okrążenia i zniszczenia oporu nie mającego dróg odjęcia garnizonu, stąd też wydzielenie dużej ilości wojsk zwłaszcza piechoty, artylerii i saperów.

x/ Np. w celu zorganizowania obrony małych i średnich miast wydzielano siły od 1 do 3 dywizji piechoty /Kolebrzeg, Kestrzyn, Elbląg, Cherburg/ a dla ochrony wielkich ośrodków miejskich koncentrowano zgrupowania liczące 100 tys. i ~~więcej~~ ^{więcej} żołnierzy /Sewastopol, Stalingrad, Leningrad/. W ciągu 4 miesięcy bitwy obronnej w Stalingradzie wojska radzieckie zużyły ok. 170 mln pocisków karabinowych, 3 mln pocisków artyleryjskich i 0,5 mln pocisków plot.

We współczesnych warunkach powyższa prawidłowość nie może być regułą. Bronia jądrowa i możliwość zniszczenia zbyt wielkich sił skoncentrowanych na ograniczonej przestrzeni spowoduje, że w działaniach bojowych prowadzonych w rejonach zurbanizowanych rozśrodkowanie wojsk musi być znaczne, przynajmniej takie, jak w warunkach przeciętnie przyjmowanych aby nie stworzyć opłacalnego celu dla użycia broni masowego rażenia przez przeciwnika. Ponadto wyposażenie współczesnych wojsk pozwala na organizację oporu dużo mniejszymi siłami niż było to poprzednio, stąd liczne rejonury zurbanizowane bronione nawet niewielkimi siłami mogą rozproszyć wysiłki nacierającego i utrudnić rozwijanie powodzenia, a w konsekwencji zmniejszyć poważnie tempo natarcia i doprowadzić do uwikłania się dużej ilości wojsk w przewlekłe walki.

2. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Z ilości rejonów zurbanizowanych na ZETDW, ich roli i spodziewanym znaczeniu w ogólnym systemie obrony wynika, że nacierający musi się liczyć z koniecznością bezpośredniego zdobywania większości rejonów, a szczególnie tych których nie można wyminąć. W tym wypadku nacierające wojska muszą przełamać /pokonać/ obronę organizowaną na skraju takiego rejonu /obozaru/, włamać się w głąb jego obrony i uchwycić ważne węzły, zespoły i obiekty, które decydują o trwałości obrony i funkcjonowaniu ośrodka zurbanizowanego oraz zapewniają najlepsze warunki całkowitego rozbitcia broniących się wojsk.

2.1. Wpływ rejonów zurbanizowanych na prowadzenie działań zaczepnych

Uwzględniając charakter rejonów zurbanizowanych można wysunąć twierdzenie, że we współczesnych warunkach, mimo istnienia jakościowo nowych środków rażenia, wystąpi w dużym stopniu podobna specyfika prowadzenia działań bojowych do tej, która występowała podczas drugiej wojny światowej. Możliwość stosowania broni jądrowej i innych środków masowego rażenia, wyposażenie wojsk w bardziej nowoczesny sprzęt i uzbrojenie, nie tylko nie uprosi walki w terenie zbudowanym, lecz jeszcze bardziej ją skomplikuje i utrudni.

Prowadzenie działań w rejonach zurbanizowanych będzie odbywało się zawsze w warunkach niejasnej, pełnej niespodzianek i obfitujących w nagłe zmiany, sytuacji taktyczno-operacyjnej. Istnienie szeregu zasłon terenowych i ukrytych dróg przesunięć wojsk zarówno na ziemiach, jak i podziemnych spowoduje, że rozpoznanie położenia i sił przeciwnika będzie niezwykle trudne, zaś ograniczone pole ostrzału uniemożliwi pełne wykorzystanie możliwości współczesnej broni. Liczyć się też należy z dużymi możliwościami wzajemnego

zaskoczenia oraz wzrostem roli i znaczenia środków pancernych działających na małych odległościach /granaty ppanc, granatniki, pancernicce/. Zastosowanie broni masowego rażenia, a szczególnie jądrowej trudno ści powytane jeszcze bardziej pogłębi, gdyż duże zniszczenia i straty wprowadzić mogą czynnik chaosu i znacznie skomplikować zorganizowane działanie.

Charakter rejonów zurbanizowanych, a właściwie ich pokrycie, którym jest wszelkiego rodzaju zabudowa stanowi też o sposobie prowadzenia walki. Będzie to przede wszystkim walka z bliska, prowadzona siłami pododdziałów i oddziałów, rozpadająca się niejednokrotnie na szeregi ognisk nie zawsze powiązanych ze sobą, których całość będzie opasowanie poszczególnych budowli, urządzeń, zespołów budowli lub budynków. W związku z tym istnieje konieczność /podobnie jak w minionej wojnie/ wzmacniania pododdziałów w celu ich pełnego usamodzielnienia.

Sposoby i charakter działań bojowych w rejonach zurbanizowanych w poważnej mierze zależą od ich topograficznej specyfiki.

Można tu wyróżnić kilka ich typów:

- rejon zurbanizowany typu miejskiego, przy czym wyodrębnić należałoby tutaj miasta stare o wąskich ulicach, nieregularnej i zwartej zabudowie oraz miasta nowoczesne o luźnej zabudowie, szerokich ulicach i arteriach komunikacyjnych;

- rejon zurbanizowany typu przemysłowego /przemysłowo-miejskiego/;

- rejon zurbanizowany typu portowego.

W starych miastach /lub w staromiejskich dzielnicach innych miast/ z uwagi na szczególnie ograniczony zasięg obserwacji i ostrzału oraz bliskie odległości walczących stron, będą występowały poważne trudności w zorganizowaniu systemu ognia, tak aby pokryć wszystkie kierunki. Z tych powodów w terenie o zwartej zabudowie i ciasnych ulicach zużycie sił i środków będzie duże, znacznie większe niż przyjmowane w działaniach w "normalnym" terenie. Wystąpią także duże trudności z użyciem /manewrem/ ciężkiego sprzętu bojowego: czołgów, dział, wozów bojowych itp. Nie będzie też zawsze możliwe obsadzenie przez obrońcę wszystkich kierunków /ulic, uliczek i przejść/, a niedostatek sił co należy uznać za zjawisko powszechne - trudności to pogłębi, mogą więc powstać luki oraz odsłonięte skrzydła, co może mieć istotne znaczenie dla nacierającego.

W tych warunkach szczególna rola przypadnie wojskom inżynieryjnym, których główne działanie, we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk, polegać będzie na prowadzeniu rozpoznania inżynieryjnego, wsparciu działań piechoty /czołgów/ w walce o poszczególne obiekty rozminowania

i torowaniu przejść w umocnieniach /barykadach, zawałach i innych zaporach/ nieprzyjaciela oraz wykonywaniu niszczeń i wyburzeń, umożliwiających dokonywanie tak niezbędnego manewru dla zapewnienia swobody działań czołgów, wozów bojowych i artylerii.

Znacznie dogodniejsze warunki prowadzenia działań będą mieć miasta o nowoczesnej luźnej zabudowie i uporządkowanym układzie arterii komunikacyjnych. Obrońca będzie miał co prawda możliwość bardziej efektywnego wykorzystania sił i środków, zwłaszcza zaś skutecznego użycia środków pancernych. Równocześnie zaś współczesna zabudowa stwarza lepsze warunki nacierającemu, a głównie wykorzystania przez niego walorów bojowych czołgów i wozów bojowych oraz ognia artylerii i moździerzy. Powodzenie w tych warunkach będzie w znacznym stopniu uzależnione od stopnia ruchliwości wojsk, umiejętnie przeprowadzonego manewru i skutecznego wykonywania uderzeń przez artylerię, lotnictwo i uzbrojone śmigłowce.

Z inżynierskiego punktu widzenia charakterystycznymi cechami, które można tutaj wyróżnić będą: zwiększone potrzeby w zakresie osłony skrzydeł i styków zaporami minowymi pododdziałów atakujących poszczególne zespoły budynków lub wyizolowanych poszczególnych obiektów przed częstymi kontratakami przeciwnika, konieczność pokonywania zorganizowanej obrony na podejściach do obiektów i przygotowanych węzłów i punktów operu. Obrona ta może zawierać, oprócz przygotowanych budowli, obiektów, urządzeń przemysłowych itp. elementy fortyfikacyjnej rozbudowy terenu z zaporami inżynierskimi łącznie.

W europejskich warunkach większość miast, to ośrodki przemysłowe, stąd znaczna większość rejonów zurbanizowanych, to rejonu typu przemysłowo-miejskiego. Działalność bojowa w tego typu rejonach uzależniona będzie w dużej mierze od specyfiki zabudowy. Istnienie dużych hal fabrycznych, znacznej ilości składów i magazynów, różnych budowli przemysłowych, stacji kolejowych ze znaczną ilością torów, mostów, wiaduktów i nasypów, rozwiniętego także gospodarstwa podziemnego, wywierać będzie wpływ na charakter walki. Szczególnie skomplikowane warunki wystąpią w zagłębiach przemyślowo-kopalnianych /np. Westfalsko-Ruhrskim/. Stanowią one zupełnie specyficzne obszary o wyjątkowo dużej ilości obiektów przemysłowych o ciężkiej konstrukcji, kopalni węgla i rud metali wraz z wielkimi hałdami, zawilęej i gęstej sieci dróg i torów kolejowych oraz gęstą zabudową. Prowadzenie działań zaczepnych w tego typu rejonach będzie muszało do uporeczywych walk, rozcinaania ugrupowania nieprzyjaciela i rozbijania go częściami, a także angażowania do walki dość znacznych sił.

Jeszcze inny charakter działań może wystąpić w rejonach zurbanizo-

wanych typu portowego. Duża ilość urządzeń portowych i składów często surowców łatwopalnych /ropa/, gęsta sieć komunikacyjna, w tym duża ilość obiektów drogowych, wiele zakładów produkcyjnych w tym tak charakterystyczne, jak: stocznie i rafinerie, stworzy bardzo specyficzne warunki prowadzenia działań. Dodac do tego należy, że na obrzeżach portów znajdować się będą dzielnice mieszkaniowe o wielkomiejskim najczęściej charakterze. Istotne znaczenie mieć tutaj będzie wsparcie działań z morza przez siły marynarki wojennej.

Działanie wojsk inżynieryjnych zarówno w rejonach typu przemysłowo-miejskiego, jak i portowego będzie mieć podobny charakter. Pododdziały inżynieryjne będą prowadziły rozpoznanie inżynieryjne, wykonywać /torować/ przejścia w zaporach, barykadach i zawałach, wysadzać różnego rodzaju budowle, dokonywać wyłomów w różnych obiektach umożliwiając manewr, rozminowywać opanowane budynki oraz wykonywać różnego rodzaju prace inżynieryjne w celu umocnienia zdobytego terenu. W rejonach tych może znacząco wzrosnąć zakres niszczeń i wyburzeń, które z jednej strony będą miały na celu pozabawienie oparcia broniącego się nieprzyjaciela, a z drugiej strony umożliwić manewr i przesunięcie sił i środków własnych. Należy również liczyć się z urządzeniem przepraw przez przeszkody wodne /kanały, rzeki/ o umocnionych i wysokich brzegach.

* Szczególnością właściwością realizacji niektórych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w działaniach bojowych w rejonach zurbanizowanych będzie to, że będą one wykonywane równolegle w sposób niejako "warstwowy" to znaczy pod powierzchnią ziemi /kanały, tunele, piwnice itp./ na powierzchni oraz na różnych poziomach i kondygnacjach budynków, urządzeń i obiektów. Zakres zaś tych zadań w każdym warunkach będzie różny wynikający ze specyfiki działań wojsk.

Biorąc pod uwagę wyżej wymienioną specyfikę prowadzenia działań w rejonach zurbanizowanych można określić następujące ogólne wymagania w stosunku do działań zaczepnych w tych rejonach:

1. Należy dążyć do opanowania rejonu zurbanizowanego przez zaskoczenie, najczęściej z marszu.
2. Rejony zurbanizowane znajdujące się w pasach działania /natarcia, operacji zaczepnej/ zdobywać możliwie częścią sił opanowując w pierwszej kolejności najważniejsze obiekty nieprzyjaciela, głównymi siłami rozwijać działania w głąb stwarzając warunki do oskrzydlenia i "zmuszenia" przeciwnika do zaniechania oporu w tych rejonach.

3. Broń jądrową używać w ostatecznym wypadku, w razie skoncentrowania się w rejonie zurbanizowanym większych sił nieprzyjaciela i stawiania przez niego zdecydowanego oporu lub też innych ważnych przyczyn /np. stwierdzenie wyraźni rakietowych, składów asanacji jądrowej itp./.
4. Rejony i obiekty mające dla nas istotne znaczenie taktyczno-operacyjne zdobywać przy możliwie najmniejszych ich zniszczeniach.
5. Walki o rejony zurbanizowane nie powinny wpływać hamująco na tempo działań głównych sił, zwłaszcza tych, które obchodzą rejon zurbanizowany i wykonują główne zadania.

2.2. Cechy szczególne natarcia w rejonie zurbanizowanym

Właściwości rejonu zurbanizowanego odpowiednio przygotowanego między innymi pod względem inżynieryjnym ułatwiają zorganizowanie silnej i trwałej obrony. Z tych względów nacierający powinien tak zorganizować działania, aby zmusić nieprzyjaciela do zaniechania oporu i opuszczenia bronionego rejonu lub narzucić mu rozstrzygające starcie w niekorzystnych dla niego warunkach. W tym celu nacierające wojska powinny głównymi siłami objąć bronione rejony rozwijając powodzenie w głąb, przecinać drogi odjścia, blokować je i odcinać od dopływu świeżych sił. W niektórych wypadkach już sam fakt groźby okrążenia może zmusić nieprzyjaciela do wycofania się. Nie w każdym warunkach będzie możliwe wyzniesienie rejonu zurbanizowanego i nie zawsze da się poprzez okrążenie czy obojętnie zmusić nieprzyjaciela do wycofania. Szczególnie będzie to niemożliwe w stosunku do wielkich aglomeracji, a także węzłów komunikacyjnych i rejonów przemysłowych, które najczęściej - ze względu na ich znaczenie - nieprzyjaciół przygotowuje do długotrwałej obrony nawet w warunkach całkowitego okrążenia. W tej sytuacji należy dążyć do opanowania tych rejonów przez atak z marszu przy równoczesnym wysadzeniu desantów w samym rejonie oraz na jego zapleczu. Zdecydowany atak z marszu często umożliwia wojskom nacierającym zaskoczenie przeciwnika oraz wykorzystanie możliwości manowru własnych wojsk. Powodzenie takiego ataku może być zapewnione pod warunkiem skutecznego obezwładnienia broniącego się nieprzyjaciela ogniem artylerii i lotnictwa, lub zniszczenia decydujących o trwałości obrony obiektów bronią jądrową; przy jednoczesnym wykorzystaniu desantów śmigłowych, a w wypadku zdobywania rejonu typu portowego - desantu morskiego. Szczególnie celowe może okazać się uderzenie z różnych stron co pozbawi nieprzyjaciela swobody działania i manewrowania po liniach wewnętrznych, a także rozpraszanie jego siły. Takie skoordynowane uderzenie na kilku kierunkach może doprowadzić do

szybkiego rozcięcia ugrupowania obronnego nieprzyjaciela na izolowane części i w efekcie rozbicie go częściami. Natarcie z marszu na rejonu zurbanizowane przy należytej organizacji wsparcia ogniowego i zabezpieczenia działań, należy uznać za podstawowy sposób ich opanowania /zdobywania/.

W pewnych złożonych warunkach, zwłaszcza w wypadku niepowodzenia ataku z marszu lub w razie przełamania zawczasu przygotowanej obrony zajdzie konieczność natarcia zawczasu /systematycznie/ przygotowanego. Metoda ta była podstawową w drugiej wojnie światowej. Na ogół natarcie takie będzie dalszym rozwinięciem ataku z marszu: wojska po przegrupowaniu i przy wsparciu ogniowym ponowią uderzenie w celu przełamania obrony nieprzyjaciela i jego rozbicia. Natarcie przygotowane zawczasu może stać się podstawowym sposobem realizacji zadań w wypadku zaniechania lub niecelowości stosowania broni jądrowej. Może to mieć miejsce przy opanowywaniu ośrodków o dużym znaczeniu gospodarczym, komunikacyjnym czy polityczno-administracyjnym, gdzie nacierającemu będzie zależało na jak najmniejszym ich zniszczeniu. Stąd systematycznie zaplanowanie natarcia, poprzedzone dokładnym rozpoznaniem nieprzyjaciela i należytym przygotowaniem wojsk do działania będzie czynnikiem decydującym.

Może się również zdarzyć, że nacierający zrezygnuje z natarcia czy blokowania bronionego rejonu niszcząc go całkowicie bronią jądrową. W tym wypadku będzie chodziło nie o zdobycie danego obszaru, ale o zniszczenie broniącego się np. i zabezpieczenia się przed ewentualnym uderzeniem np. w skrzydło nacierających wojsk. Jednakże zburzenie rejonu zurbanizowanego nie jest równoważne z całkowitym zniszczeniem broniących go wojsk, szczególnie przy istnieniu dobrze urządzonych schronów. Część wojsk może ocalać i ponownie zorganizować opór. Zajdzie zatem konieczność oczyszczenia danego rejonu z resztek nieprzyjaciela, stąd po wykonaniu niszczącego uderzenia należy wydzielić odpowiednie siły w celu przeprowadzenia działań oczyszczających. Działania te mogą być prowadzone niewielkimi grupami /pododdziałami/ w różnych kierunkach i na całą głębokość obszarów obronnych w celu likwidacji ocalałych punktów oporu nieprzyjaciela i uniemożliwienia odtworzenia systemu obrony.

Z powyższego wynika, że w celu opanowania rejonów zurbanizowanych o różnej wielkości i charakterze mogą być stosowane różne warianty działań zaczepnych. Do najbardziej typowych można zaliczyć:

1) - stosowanie natarcia na obejście i oskrzydlenie w połączeniu z szerokim wykorzystaniem desantów o różnym charakterze, opanowywanie tych rejonów przez zasieczenie unikając przewlekłych walk, zmuszając

nieprzyjaciela, wobec groźby okrążenia lub zniszczenia bronią jądrową do zamiechania oporu lub ich opuszczenia;

- atak z marszu: czołowy lub z kilku kierunków z zastosowaniem desantów powietrznych lub morskich;

- natarcie zawczasu przygotowane /planowe/;

- oczyszczenie rejonów zurbanizowanych z ocalałych sił nieprzyjaciela po ewentualnym obetwładzeniu bronią masowego rażenia.

Międzywojeści rejonów zurbanizowanych będą mieć określony wpływ na szerokości pasów natarcia, trasę i głębokość zadań, a także rzutować na ugrupowanie bojowe wojsk.

Szerokość pasów natarcia i głębokość zadań uzależniona będzie od znaczenia danego rejonu i jego charakteru, otrzymanego zadania oraz siły broniącego się nieprzyjaciela. Przy określaniu pasów natarcia należy brać także pod uwagę stworzenie odpowiedniej przewagi w siłach i środkach /min 3-4-krotnej/, a za jednostkę kalkulacyjną przyjmować batalion, którego sektor działania powinien obejmować 1-2 ulice prowadzące w głąb rejonu, stąd pułk może rozwijać działania wzdłuż 3-4 ulic w pasie do 1,5 km, dywizja zaś może nacierać w pasie 3-5 km opanowując 2-3 dzielnice lub 3-4 osiedla podmiejskie. Należy tutaj wyjaśnić, że w operacji szacopnej armii przy konieczności opanowywania rejonów zurbanizowanych szerokość pasa działania armii nie będzie w zasadzie odbiegać od przyjmowanego dla przeciętnych /normalnych/ warunków, zmieni się tylko ona /zaniejszy/ dla sił bezpośrednio atakujących rejon. Szerokość pasa operacji może być mniejsza w wypadku użycia do opanowania dużego rejonu zurbanizowanego głównych sił armii /lub nawet dużej ich części/.

Ośie natarcia pododdziałów i oddziałów będą najczęściej stanowiły ulice. Jednak w odróżnieniu od drugiej wojny światowej kiedy ulice przydzielano batalionom, a miasteczka /BERLIN/ obecnie będą one stanowiły ośie natarcia kompanii, rzadziej batalionów. W wypadku kompletnego zniszczenia ulic, natarcie będzie się rozwijać wzdłuż terenów słabo zabudowanych, terenów kolejowych, placów i parków.

Głębokość zadań bojowych będzie również znacznie mniejsza w porównaniu z normami stosowanymi dla przeciętnych warunków terenowych. Głębokość tych zadań, ze względu na trudności dokładnego ustalenia ugrupowania i systemu obrony nieprzyjaciela uzależniona będzie od wielkości danego rejonu i przewidywanego oporu nieprzyjaciela, stąd poszczególne kolejne zadania należy określać wzdłuż wyraźnych linii terenowych oceniając realne możliwości ich wykonania przez poszczególne pododdziały, oddziały i związki taktyczne.

Dla dywizji najczęściej będzie wyznaczane zadanie bliższe, następnie i zadanie dnia, dla pułku zadanie bliższe, następnie i kierunek dalszego natarcia. Zadaniem bliższym dywizji podczas natarcia w rejonie zurbanizowanym może być rozbicie nieprzyjaciela w pasie natarcia na całą głębokość broniącej się brygady pierwszego rzutu nieprzyjaciela i opanowanie określonej działalicy miasta na głębokość 2-3 km. Zadaniem następnym dywizji będzie rozbicie odwodów dywizji /brygady/ nieprzyjaciela i opanowanie nowych obiektów w głębi rejonu zurbanizowanego na głębokość 4-6 km. Zadaniem dnia dywizji w sprzyjających warunkach może być opanowanie kolejnych ważnych obiektów w głębi rejonu zurbanizowanego lub wyjście na przeciwny jego skraj. W szczególnie trudnych warunkach, przy zwartej zabudowie i silnym oporze nieprzyjaciela zadanie dnia dywizji może pokrywać się z głębokością zadania następnego.

Zadanie bliższe pułku polegać będzie zwykle na rozbiciu pierwszego rzutu brygady nieprzyjaciela i opanowaniu rejonu na głębokość do 1,5 km, a jako zadanie następne - rozbicie wspólnie z sąsiadami odwodów brygady i opanowanie obiektów na głębokość 2-3 km.

W rejonach zurbanizowanych o luźnej zabudowie głębokości zadań mogą być znacznie większe. Należy jednocześnie zaznaczyć, że ustalając zadania trzeba wydłużać czas ich wykonania w zależności od charakteru rejonu zurbanizowanego wychodząc z założenia, że tempo natarcia nie będzie większe jak 4-10 km/dobę.

Wykonanie postawionych zadań zależy w dużym stopniu od przyjętego ugrupowania bojowego. Będzie ono zwykle składało się z dwóch rzutów oraz pozostałych elementów, jak w "normalnych" warunkach. Ugrupowanie w trzy rzuty, tak często stosowane w minionej wojnie, będzie raczej sporadycznym zjawiskiem. Może ono mieć miejsce raczej na szczeblach pododdziałów w wypadku konieczności przelaśniania głęboko urzutowanej obrony. Natomiast w pułku i dywizji będzie istniała tendencja do jedno i dwurzutowego ugrupowania bojowego. Specyfiką ugrupowania będzie tworzenie większej ilości niektórych elementów, jak np.: OZap, OPrano oraz odwodów specjalnych, a także grup ewakuacyjno-ratunkowych. W drugiej wojnie światowej cechą charakterystyczną walk ulicznych było organizowanie odrębnych elementów ugrupowania bojowego - grup i oddziałów szturmowych, których przeznaczeniem było zdobywanie umocnień i obiektów, gniazd i punktów oporu oraz ufortyfikowanych budynków. Konieczność organizacji tego rodzaju elementów wynikała z ówczesnej struktury organizacyjnej pododdziałów i ich wyposażenia dostosowanych do działań przede wszystkim w przeciętnych warunkach

terenowych w szyku rozwiniętych, co w działaniach w miastach było mało efektywne. W obecnych warunkach, z uwagi na posiadane uzbrojenie i wyposażenie każdy pododdział ma możliwości prowadzenia samodzielnych działań, stąd pojęcie grup i oddziałów szturmowych zostało wyeliminowane. Należałoby wobec tego rozstrzygnąć problem czy w nowych warunkach, w walkach w rejonach zurbanizowanych będzie istniała konieczność tworzenia tak odrębnych i specyficznych elementów ugrupowania bojowego? W obecnych warunkach walki w rejonach zurbanizowanych będą również nietypowe /także w porównaniu do działań w przeciętnych warunkach/, charakteryzujące się krótkimi lecz zaciętymi starciami. Powstaną najczęściej samodzielne ogniska walki i okaże się konieczne zdobywanie, nawet kilkakrotnie, umocnionych obiektów, węzłów i punktów oporu. W tych warunkach nacierające pododdziały będą zmuszone do stosowania "szturmu", a zatem pododdziały piechoty, czołgów, wojsk inżynieryjnych, artylerii itd. powinny być przygotowane, aby w razie potrzeby tworzyć ściśle zespolone "grupy bojowe" zdolne do samodzielnego prowadzenia walki wewnątrz poszczególnej przygotowanych do obrony obiektów. Wydaje się więc, że pojęcie grupy czy oddziału szturmowego nabiera obecnie nowych wartości przede wszystkim jako metody działania, niekoniecznie w postaci zorganizowanego zespołu elementu ugrupowania bojowego, chociaż całkowicie eliminować ich z ugrupowania bojowego nie należy.

Przebieg natarcia w rejonach zurbanizowanych będzie również miał wiele cech charakterystycznych. Atak rejonu zwykle poprzedzony będzie ogniewym przygotowaniem natarcia przez wykorzystanie głównie haubic i moździerzy. Szczególne znaczenie ma ogień na wprost, do którego prowadzenia mogą być użyte czołgi, środki pancerne oraz działa dużych kalibrów. Dużego znaczenia nabiera również lotnictwo, które może obezwładniać npla w szczególnie trwałych budowlach, a ponadto niszczyć artylerię, obezwładniać odwoły i punkty dowodzenia. Po wdarciu się do brzońskiego rejonu, nacierające wojska powinny szybko przedziarzać się do jego centrum, izolować, a następnie zdobywać odosobnione punkty i węzły oporu. Działania należy prowadzić bez ~~przerwy~~ przerwy, aby nie dopuścić do ustabilizowania się linii frontu wewnątrz rejonu. Szybkość i dynamika działań w terenie zurbanizowanym, jakkolwiek decydująca o powodzeniu, nie powinna oznaczać działania bez wszechstronnego i dokładnego przygotowania, ~~które~~ a zwłaszcza dobrze zorganizowanego współdziałania. W toku walki, ze względu na specyficzne warunki działania nie będzie to sprawą łatwą. Szczególnie istotnym problemem będzie szybkie i dokładne rozpoznanie

nieprzyjaciela, ustalenie charakteru rejonu zurbanizowanego, obiektów szczególnie bronionych, umocnienia inżynieryjnego terenu oraz określenie kierunku głównego uderzenia. Duże znaczenie mieć też będzie obrona przed środkami masowego rażenia, dlatego po opanowaniu danego rejonu lub jego części nie wolno dopuścić do koncentracji wojsk, należy je natychmiast wyprowadzać lub stworzyć warunki do szybkiego ukrycia się w schronach.

3. NIKTÓRE PROBLEMY ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO I WSPÓŁDZIAŁANIA WOJSK INŻYNIERYJNYCH Z INNYMI RODZAJAMI WOJSK PRZY REALIZACJI ZADAŃ ZABEZPIECZENIA INŻYNIERYJNEGO PODCZAS PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Szczególne warunki rejonów zurbanizowanych oraz wynikające z nich właściwości prowadzenia działań bojowych determinują charakter i zakres wykonywanych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego. Specyfika terenu, a zwłaszcza różnorodna jego zabudowa nie tylko naziemna ale i podziemna, stwarza warunki łatwego blokowania dróg i utrudniania ruchu i manewru, tworzenia rozległych i różnorodnych zapór inżynieryjnych w tym zawałów i zniszczeń, wykorzystania wszelkiego rodzaju budowli jako schronów i ukryć, a także do urządzenia silnych punktów i węzłów oporu. Rejony zurbanizowane obfitują również w dużą ilość takich obiektów i urządzeń, które bezpośrednio lub po niewielkim przygotowaniu mogą być wykorzystane do potrzeb prowadzenia działań bojowych. Ponadto w rejonach zurbanizowanych mogą wystąpić różnego rodzaju przeszkody wodne zazwyczaj o wysokich i uregulowanych brzożach. Ta swoistego rodzaju inżynieryjna zabudowa terenu, uzupełniona systemem polowym stwarza nacierającym wojskom trudne warunki działania, albowiem właściwości rejonów zurbanizowanych w dużym stopniu rzutują na: tempo i skuteczność natarcia oraz możliwości bojowe tych wojsk.

Celem więc zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia w rejonach zurbanizowanych będzie zapewnienie swobody działania wojsk oraz efektywne wykorzystania środków ogniowych w walce o opanowanie umocnionych obiektów, ochrony wojsk i sprzętu przed oddziaływaniem środków rażenia przeciwnika, a tym samym zmniejszenie ujemnych cech wynikających ze specyfiki terenu.

Realizacja powyższego celu obejmować będzie wykonanie szeregu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- rozpoznanie inżynieryjne terenu i nieprzyjaciela /w tym określenie sposobu i stopnia umocnienia oraz przygotowania rejonu do obrony/

- torowanie przejść w różnorodnych zaporach inżynieryjnych i zawalach;
- przygotowanie i utrzymanie dróg /odtworzenie i utrzymanie przejezdności na wyznaczonych ciągach komunikacyjnych/;
- zabezpieczenie pokonywania przeszkód wodnych /w tych rejonach, przez które przepływają rzeki lub kanały/;
- zabezpieczenie inżynieryjne walki o opanowanie umocnionych obiektów;
- umocnienie pod względem inżynieryjnym opanowanych rubieży i obiektów;
- przystosowanie umocnionych obiektów na potrzeby własnych wojsk;
- zabezpieczenie inżynieryjne odpiersania kontrataków i przeciwnatarczy;
- przygotowanie i utrzymanie źródeł zaopatrywania wojsk w wodę;
- udział w gaszeniu pożarów i pracach awaryjno-ratunkowych.

Treść i zakres powyższych zadań wykracza poza możliwości wykonawstwa wojsk inżynieryjnych, stąd w ich realizacji powinny uczestniczyć wszystkie rodzaje wojsk i służb, natomiast wojska inżynieryjne powinny wykonywać tylko najbardziej skomplikowane zadania wymagające specjalnych umiejętności i użycia odpowiedniego sprzętu. Szczególnie wiele wysiłku wszystkich rodzajów wojsk wymagać będzie realizacja takich zadań, jak: pokonywanie różnorodnych zapór i zawalów, przygotowanie i utrzymanie dróg, umacnianie opanowanych obiektów i rubieży oraz prace awaryjno-ratunkowe w tym gaszenie pożarów. Specyfiką tych przedsięwzięć będzie to, że w większości będą one wykonywane przy pomocy materiału wybuchowego, którego zużycie niepomiarowo wzrośnie.

Charakter i warunki prowadzenia natarcia spowodują wystąpienie pewnych specyficznych cech użycia wojsk inżynieryjnych. Przede wszystkim wystąpi duża ich decentralizacja /powodująca rozdrobnienie organizacyjne/ uwarunkowana potrzebą umocnienia pododdziałami inżynieryjnymi nawet najmniejszych elementów ugrupowania bojowego w celu zapewnienia im samodzielności prowadzenia działań. Stąd podstawową formą umocnienia będzie przydział, a więc podporządkowanie pododdziałów inżynieryjnych dowódcy ogólnowojskowemu danego pododdziału /oddziału/.

Część zadań zabezpieczenia inżynieryjnego będzie realizowana na zasadzie wsparcia pododdziałami inżynieryjnymi tych sił ogólnowojskowych, które wykonują główne zadanie w natarciu dywizji /operacji zaczepnej armii/. Zadania te będą wykonywane przede wszystkim przez

specjalistyczne pododdziały /oddziały/ wojsk inżynieryjnych /drogowe, mostowe, pontonowe i inne/ dywizji, armii lub wydzielane z odwodów inżynieryjnych. Ta forma użyczenia wystąpi najczęściej w wypadku potrzeby urządzenia przpraw, minowania i rozminowania oraz użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia powodującej duże zniszczenia i straty, a tym samym znaczny wzrost zakresu zadań.

Pewne cechy odmienności od przyjmowanych ogólnie zasad wykazywać będzie również ugrupowanie wojsk inżynieryjnych. Większość pododdziałów wojsk inżynieryjnych będzie znajdować się jakoby w pierwszym rzucie ugrupowania pułku, dywizji i będzie realizowała zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w składzie pododdziałów i oddziałów innych rodzajów wojsk /głównie piechoty i czołgów/. Ponadto znajdzie też konieczność organizowania większej liczby elementów ugrupowania wojsk inżynieryjnych np. oddziałów zabezpieczenia ruchu, oddziałów zaporowych, a siły wyznaczone do odwodu inżynieryjnego na danym szczeblu mogą być podzielone i przesuwane na kilka kierunkach.

Trudności wynikające z prowadzenia natarcia w rejonach zurbanizowanych i jego zabezpieczenia pod względem inżynieryjnym wskazują konieczność ścisłego współdziałania zarówno pomiędzy elementami ugrupowania wojsk inżynieryjnych, jak też, a może przede wszystkim pomiędzy wojskami inżynieryjnymi a innymi rodzajami wojsk, które wykonują zasadnicze zadania w toku działań bojowych. W natarciu w rejonach zurbanizowanych zasadnicze znaczenie ma współdziałanie na szczeblu pododdziału /oddziału/ ogólnowojskowego. Organizuje się je według obiektów i rubieży, natomiast na szczeblu związku taktycznego /dywizji/ - według zadań realizowanych w poszczególnych okresach walki.

W ramach współdziałania pododdziałów /oddziałów/ w walce o opanowanie obiektów /rubieży/ należy uzgodnić sposób działania wojsk inżynieryjnych z pododdziałami innych rodzajów wojsk, a szczególnie piechoty, czołgów i artylerii podając sposób ich działania przy wykonywaniu zadania, dozory i ustalone sygnały współdziałania. Podczas ataku w rejonie zurbanizowanym z kilku kierunków, należy również podać rubież spotkania, sygnały przerwania ognia i wzajemnego rozpoznania.

Bardzo istotne znaczenie mieć będzie organizacja współdziałania pomiędzy nacierającymi wojskami lądowymi a lotnictwem. Konieczność wykonywania uderzeń lotnictwa na obiekty położone w pobliżu linii styczności wojsk wiąże się z precyzyjnym uzgodnieniem obiektów uderzeń, ustaleniem sygnałów rozpoznania i oznakowania wojsk. Z ustaleniami tymi muszą być zapoznane stany osobowe pododdziałów wojsk inży-

nieryjnych, szczególnie tych, które wykonują zadania w pierwszorzutowych pododdziałach i oddziałach. Podobne ustalenia muszą być dokonane z wojskami raketowymi i artylerią, ponieważ zajmowanie i obsadzanie obiektów następować powinno w stosunkowo krótkim czasie od chwili wykonania uderzeń ogniwych.

W celu wykonania postawionych zadań w ramach współdziałania, szefowie saperów /wojsk inżynieryjnych/ poszczególnych szczebli, ze sztabami i szefami rodzajów wojsk i służb w szczególności powinni uzgodnić w czasie i przestrzeni:

- podział i zakres zadań zabezpieczenia inżynieryjnego pomiędzy wojska inżynieryjne i inne rodzaje wojsk;
- siły i środki oraz sposób wykonania różnorodnych prac inżynieryjnych;
- rozmieszczenie i przesunięcie pododdziałów wojsk inżynieryjnych oraz pododdziałów i oddziałów innych rodzajów wojsk, na korzyść których wykonywane będą zadania zabezpieczenia inżynieryjnego w toku natarcia, a także rojeony przekazania pododdziałów wojsk inżynieryjnych w podporządkowanie innym rodzajom wojsk;
- drogi przesunięć wojsk oraz sposób ich przygotowania i utrzymania;
- sposób wzajemnego wsparcia przy wykonywaniu zadań;
- sposób dowodzenia pododdziałami wojsk inżynieryjnych przy wykonywaniu zadań, w tym głównie sposób utrzymania łączności;
- strefy skażeń i zakazań, rubieże bezpieczeństwa przy uderzeniach jądrowych oraz możliwości pokonywania terenu po uderzeniach bronią masowego rażenia;
- sposób, czas i miejsce uzupełnienia środków inżynieryjnych;
- inne problemy dotyczące zabezpieczenia działań bojowych /ochrony i obrony wojsk inżynieryjnych, obrony przeciwiolciowej, maskowania itp./.

Współdziałanie nie jest aktem jednorazowym, lecz jest procesem ciągłym, stąd też musi być ciągle podtrzymywane, a niejednokrotnie organizowane od nowa.

W podaci potueby W int. w ust. we wst. (zamykający)

podkreślić, że ujęto to w pracy.

UWAGI KOŃCOWE

Uwzględniając specyfikę wynikającą z dużej ilości rejonów zurbanizowanych występujących na ZETBW i aktualnie obowiązującą strategię wojenną NATO, można stwierdzić, że działania bojowe o obszary o gęstej i różnorodnej zabudowie będą typowym i dość powszechnym zjawiskiem. Będą one stanowiły nie tyle szczególny, ile normalny rodzaj działań ściśle zazębiający się z działaniami na innych kierunkach. Teren zurbanizowany wpływa hamująco na tempo działań i uniemożliwia nacierającemu wykorzystanie takich atrybutów, jak: szybkość i zdolność manewrowania współczesnych wojsk, siłę ognia i potęgę uderzenia.

Mimo szczególnie niszczących skutków uderzeń jądrowych działania bojowe w rejonach zurbanizowanych będą stanowiły korzystniejszą formę dla broniącego się, stąd też obrońca będzie usilnie dążył do wciągnięcia nacierających wojsk w przewlekłe walki o poszczególne miasta, osiedla i rejonny zabudowane, z tego też względu właściwości obronne rejonów zurbanizowanych będą wykorzystywane w jednolitym systemie obronnym nieprzyjaciela.

W działaniach zaczepnych powinna zatem obowiązywać zasada nie-wiązania w walce o te rejonny głównych sił, lecz dążenie do wychodzenia na skrzydła i tyły broniącego się nieprzyjaciela. W przypadku zaś niemożliwości wyminięcia rejonów zurbanizowanych - podstawowym sposobem ich opanowania powinien być atak z marszu przy wykorzystaniu czynnika zaskoczenia.

Walki bezpośrednie w rejonach zurbanizowanych przyjmą formę zaciętych starć rozpadających się na szereg oddzielnych ognisk w punktach i rejonach obrony przeciwnika. Czynnikiem decydującym o powodzeniu będzie siła ognia, zdolności manewru wojsk, stopień umiętności i wykorzystania właściwości terenu zurbanizowanego przez nacierającego oraz opanowanie najważniejszych obiektów stanowiących o trwałości obrony nieprzyjaciela.

W natarciu w rejonach zurbanizowanych dla osiągnięcia powodzenia w walce zasadnicze znaczenie ma wszechstronne jego zabezpieczenie w tym szczególnie - zabezpieczenie inżynieryjne. Wzrost zakresu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego wymaga do ich wykonania wspólnego wysiłku wszystkich rodzajów wojsk.

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że teren zurbanizowany wpływa na specyfikę prowadzenia działań bojowych wojsk, jak i ich zabezpieczenie inżynieryjne. Narzuca bowiem określone wymagania - co do rozmachu i tempa działań, wpływa na ugrupowanie wojsk, a także zmusza do poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie prowadzenia walki, dowodzenia i współdziałania.

OPRACOWAŁ

ppłk dypl. B. SAGANOWSKI

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1-Kanc. WVLąd.

Egz. nr 3-5-Dibl.Nauk.OZS

Wyk. ppłk Saganowski

Druk. JD, dnia 11.3.81 r.

Druk. ASG WP nr pf-81/pf-465/WV

BIBLIOGRAFIA:

1. Akademia Nauk - ZSRR OBRONA LENINGRADA 1941-1944
Izdanielstwo NAUKA, Leningrad 1968.
2. Miesięcznik informacyjny 1/96/ 1970.
3. Beaujeu-Garnier Jacqueline, Georges Chabot ZARYS GEOGRAFII MIAST
PWE, W-wa 1971.
4. Czerny Władysław ARCHITECTURA ZESPÓŁÓW OSIEDLEŃCZYCH Arkady
W-wa 1972.
5. Chęciński Józef PLANOWANIE PRZESTRZENNE A OBRONNOŚĆ
MON 1976 wyd. I.
6. Ciborowski Adolf ZAŁOŻENIA WSPÓŁCZESNEJ URBANISTYKI. Podst. probl.
współoz.-techn. Tom IV PWN W-wa 1959.
7. Działania bojowe w warunkach szczególnych. Podręcznik. MON 1964.
8. Goryński Juliusz URBANIZACJA, URBANISTYKA, ARCHITECTURA
PWN W-wa 1966.
9. Kryłow Mikołaj MIASTO POD OGNIEM, MON 1971, wyd. I.
10. Mackiewicz Ronald OPERACYJNO-TAKTYCZNE PROBLEMY PROWADZENIA
DZIAŁAŃ BOJOWYCH W REJONACH ZURBANIZOWANYCH. Skrypt ASG WP, 1978.
11. Nożko Kazimierz ZAŁOŻENIA I ZASADY WSPÓŁCZESNEJ SZUKI OPERACYJNEJ
Podręcznik, ASG WP 1977.
12. Nożko Kazimierz WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII
W REJONACH ZURBANIZOWANYCH, skrypt ASG WP 1976.
13. Operacyjno-taktyczne problemy prowadzenia działań bojowych w re-
jonach zurbanizowanych. Referat wygł. w Akademii im. Frunze w
Moskwie, ASG WP 1976.
14. Regulamin walki sił zbrojnych PRL /dywizja pułk/, Szt. Gen. 347/64.
15. Swolgin Witold - ARCHITECTURA I BUDOWNICTWO. Encyklopedia.
Wyd. MT W-wa 1975.
16. Stasiak Andrzej - ROZWÓJ AGLOMERACJI MIEJSKICH W POLSCE, PAN PWN
1973.
17. Soroka Stanisław - O INŻYNIERYJNYM ZABEZPIECZENIU DZIAŁAŃ W REJO-
NACH ZURBANIZOWANYCH, Myśl Wojskowa 7/1977.
18. WOROBIEW, ŻERDIEW. BOJOWYJE DZIAŁANIA WOJSK W GORODIE.
Akademia im. Frunze, Moskwa 1971.
19. Wallis Aleksander MIASTO I PRZESTRZEŃ, PWN, W-wa 1977.
20. Zakrzewski Jerzy MIASTO W WOJNIE JĄDROWEJ, MON 1964.
21. Zapisek 2. O PROWADZENIU DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH W REJONACH ZURBANIZO-
WANYCH. Myśl Wojskowa Tajna 4/1971.